

Kemikaliekontrollen i finansåret 1959-60

Ved J. L. SCHNICKER

Den 13. aug. 1959 har landbrugsministeriet udstedt et cirkulære angående taksterne for analyse af bekæmpelsesmidler, der ønskes analyseret som frivillig forhåndskontrol. Cirkulæret var nødvendigt, fordi der ikke var ændret i taksterne siden den 1. nov. 1954, og fordi der i mellemtiden for visse bekæmpelsesmidler er fremkommet nye analysemetoder.

Kontrollen har i finansåret 1959-60 analyseret 1 149 prøver, heraf 15 for statens ukrudtsforsøg, 67 for statens plantepatologiske forsøg, 76 for statens skadedyrlaboratorium og 55 som frivillig forhåndskontrol.

Midler til bekæmpelse af plantesygdomme og insekter i land- og havebrug

Forskellige fabrikationspartier af forskellige bekæmpelsesmidler indeholdt for lidt eller for meget virksom forbindelse, og nogle fabrikationspartier indeholdt klumper, som bestod af næsten rene virksomme forbindelser. Et malationholdigt bekæmpelsesmiddel indeholdt fra 5,5 til 8,5 pct. for lidt malation. Et malationholdigt pudder indeholdt fra 14 til 17 pct. for lidt malation, og det ene fabrikationsparti indeholdt desuden virksomme forbindelser (7,5 pct. TMTD og 1 pct. Cu), som ikke var deklareret på pakningen. Et middel indeholdt fra 17 til 25 pct. for meget tiuram og fra 6 til 7,5 pct. for lidt lindan. Et lindanholdigt middel indeholdt fra 10 til 12½ pct. for lidt lindan. Et andet lindanholdigt middel indeholdt klumper af lindan. Et pudder indeholdt fra 20 til 30 pct. for lidt lindan. Et DDT-holdigt middel indeholdt omkring 20 pct. for lidt, et andet omkring 20 pct. for meget DDT. Et ferbamholdigt middel indeholdt omkring 8 pct. for lidt ferbam. Sel-

skabet oplyste, at underlødigheden af de malationholdige bekæmpelsesmidler skyldtes uensartet blanding og oparbejdning af en gammel vare ud fra forkert beregningsgrundlag, at urenhederne skyldtes utilstrækkelig rengøring af møllerianlægget, at underlødigheden af DDT-midlet skyldtes anvendelse af teknisk DDT som ren para-paraforbindelse, at overdoseringen i et DDT-middel skyldtes anvendelse af en konstant faktor ved omregning af en analysemetode til en anden, og at underlødigheden af ferbam og lindan midlerne skyldtes uensartet blanding. Selskabet blev pålagt en bøde på 5.000 kroner.

Ved analyse af en pakning paration 35 pct. forefandttes kun 13,1 pct. Ved udtagning af 2 andre pakninger af samme fabriktionsparti forefandttes 60,6 og 66,1 pct. paration. Fabrikanten forklarede, at partiet var blevet bestilt en morgen, da han ikke havde noget lager, til levering i løbet af formiddagen, hvorfor han skyndsomt måtte fremstille et parti. Han overværede personlig afvejningen af de forskellige bestanddele, men han blev derpå kaldt bort, hvorfor han ikke overværede omrøringen og aftapningen. Der var kun fremstillet det bestilte parti, og de forskellige styrkegrader af samme vare kunne kun skyldes, at tromlens indhold i skyndingen ikke var blevet omrørt, således at parationen ikke var blevet jævnt blandet med tromlens øvrige indhold. Landbrugsministeriets giftnævn udtalte, at da giftfaren ved den del af partiet, der indeholdt 60,6 og 66,1 pct. paration, var væsentlig større end ved et præparat med indhold af 35 pct. paration, var bekendtgørelsens bestemmelse om, at et bekæmpelsesmiddel ikke må indeholde bestanddele, der kan gøre midlet giftigere og farligere end angivet på pakningen, og bestemmelsen om, at nævnet i sit arbejde med klassificering af bekæmpelsesmidlerne af fabrikanten kan kræve de for klassificeringen nødvendige oplysninger, efter nævnets formening overtrådt, og landbrugsministeriet pålagde fabrikanten en bøde på 1.000 kroner.

Et malationholdigt præparat, som skulle indeholde 50 pct. malation, indeholdt kun 45,3 og 45,8 pct. analyseret efter den af landbrugsministeriet fastlagte polarografiske analysemetode, som tidligere var tilsendt fabriken. Fabriken oplyste, at partiet i henhold til den benyttede recept havde indeholdt 51 pct., at partiet var fremstillet ca. 1 års tid tidligere, og at fabriken ville formode,

at årsagen var begrænset holdbarhed af præparatet. Kemikaliekontrollen havde ingen erfaring vedrørende malationpræparaters lagerbestandighed, men havde erfaret, at den råvare, som var anvendt her i landet, kunne have svingende indhold, og havde konstateret, at andre fabrikater havde ligget inden for den indrømmede latitude, og kontrollen måtte bemærke, at midlet, for så vidt det havde begrænset holdbarhed, skulle have været forsynet med holdbarhedsangivelse på pakningerne. Fabriken blev pålagt en bøde på 800 kroner.

Et malationholdigt pudder indeholdt 20 pct. for lidt malation. Fabrikanten oplyste, at det var efter ønske fra landbrugsministeriets giftnævn, at midlet blev bragt på markedet, idet nævnet var interesseret i at få mindre giftige midler på markedet, at han fra sin udenlandske forbindelse var blevet gjort bekendt med, at malation ikke var holdbart i den anvendte forbindelse, og at han derfor straks havde indstillet salget. Kemikaliekontrollen måtte holde for, at selv om giftnævnet er interesseret i at få mindre giftige midler på markedet, skal disse dog være holdbare ved opbevaring, dersom pakningerne ikke er forsynet med holdbarhedsangivelse. Fabrikanten blev pålagt en bøde på 700 kroner.

Et metylparationholdigt pudder indeholdt 19 pct. for lidt metylparation. Selskabet oplyste, at pudderet var fremstillet ud fra et koncentrat, en fremgangsmåde, som altid anvendes ved puddere med lav koncentration, for at opnå ensartet fordeling; men koncentratet, som var anvendt, var $\frac{3}{4}$ år gammelt, hvorfor der var blevet anvendt 10 pct. mere koncentrat end angivet i forskriften. Det havde nu vist sig, at det var nødvendigt at lade foretage kontrolanalyse på koncentratet af ældre dato, hvilket selskabet fremtidig ville lade ske. Selskabet blev pålagt en bøde på 300 kroner.

Et fabriktionsparti af et bekæmpelsesmiddel mod insekter i rod- og kålafgrøder var forsynet med en fabriktionsdato i form af kodemærkning, og da kontrollen forefandt partiet, svarede koden til en dato 2 måneder frem i tiden. Der var fremstillet 2.000 pakninger med en etikette, som giftnævnet havde krævet ændret. Midlets sammensætning var endvidere ændret, uden at ændringen var meddelt kontrollen. Fabrikanten erkendte overtrædelserne og forklarede med hensyn til den forkerte kodemærk-

ning, at datostemplet måtte have forskubbet sig, med hensyn til den af giftnævnet ikke godkendte etikette, at ændring af etiketten ville være ensbetydende med, at al fabrikation måtte ophøre i 1959, samt at han fejlagtigt havde opfattet landbrugsministeriets cirkulære af 19. dec. 1958 om forhandling af midler til bekæmpelse af plantesygdomme, ukrudt og visse skadedyr, som omfattende de af ham nu fabrikerede partier, idet han havde overset ordet »forhandlere« og havde læst det som ordet »fabrikanter«. Fabrikanten, som i februar 1959 var blevet pålagt en bøde på 500 kroner bl. a. fordi et parti fremstillet i 1958 indeholdt andre virksomme forbindelser (hexaklorcyklohexan) end deklareret på pakningerne (lindan), blev igen pålagt en bøde på 500 kroner.

Et fabrikationsparti af et bekæmpelsesmiddel mod svampesygdomme og smelderlarveangreb var uensartet blandet. En pakning på 1 kg indeholdt den deklarerede mængde Hg, men lindanindholdet lå 13 pct. under. Fabriken, som lå inde med en prøve af det pågældende fabrikationsparti, erklærede, at denne prøve indeholdt, hvad den skulle, hvorfor fabriken anmodede om at få tilsendt en prøve af den pakning, som kontrollen havde analyseret. Fabriken fandt ved analyse af denne prøve, at den ikke lå 13, men kun 7,5 pct. under den angivne mængde lindan. Kontrollen anmodede derfor fabriken om, at en af fabrikens kemikere sammen med kontrollen måtte foretage en analyse på kontrollens laboratorium, og ved denne fælles analysering viste det sig, at der var fuldstændig overensstemmelse mellem fabrikens og kontrollens analyser. Fabriken kunne ikke give nogen forklaring på uoverensstemmelserne i de tidligere analyseresultater, men ville nu søge at finde årsagen hertil. Fabriken var enig med kontrollen i, at latituden for den af kontrollen udtagne pakning var overskredet. I mellemtiden havde kontrollen i detailhandelen fundet en pakning af samme fabrikationsparti, hvor lindanindholdet lå 1½ pct. over den angivne mængde, hvorfor det måtte anses for beviset, at partiet var uensartet blandet. Fabriken blev pålagt en bøde på 500 kroner.

I detailhandelen forefandtes et parti 35 pct. paration, som var etiketteret såvel med den af landbrugsministeriets giftnævn godkendte etikette indeholdende fareklasseangivelse, advarselstekst, dødningehovedmærke, mærke vedrørende farlighed for bier og

brugsanvisning som med en etikette forsynet med dødningehovedmærke og ordene: »Paration 35 pct.; Må ikke udleveres til forbrugere; Kun til viderefabrikation (ompakning); Indeholder fosforsyreestere. Emballagen er i overensstemmelse med giftnævnets krav«, hvilken sidstnævnte etikette giftnævnet har godkendt til forhandling af paration fabrikanterne imellem. Firmaet havde ikke forsynet lukket (pilfer-proof) med firmanavn, og firmaet havde fremstillet 1-liter pakninger uden at have fået giftnævnets godkendelse af en etikette til nævnte pakningsstørrelse. Firmaet oplyste, at parationen var indkøbt med »fabrikationsetiketten«, og at det havde været meningen, at firmaet skulle have klistret denne etikette over med sin egen godkendte »forbrugeretikette«, hvilket desværre ikke var sket. Firmaet blev pålagt en bøde på 500 kroner.

Et selskab havde sendt et par midler på markedet i pakningsstørrelser, til hvilke landbrugsministeriets giftnævn ikke havde godkendt etikette. Midlerne var anerkendt af statens forsøgsvirksomhed i plantekultur, men selskabet havde for det ene middels vedkommende udeladt ordene: »(ikke til kobberømfindtlige sorter)« og havde for det andet middels vedkommende i strid med de virkelige forhold angivet »mod æble- og pæreskurv«, idet midlet kun var anerkendt mod æbleskurv. Selskabet, som blev pålagt en bøde på 500 kroner, fandt, at den pålagte bøde ikke stod i rimeligt forhold til de begåede overtrædelsers karakter, idet selskabet henviste til en for et par år siden verserende sag om et firma, der i brugsanvisningen på etiketter til et bekæmpelsesmiddel anførte en dosering, der var i modstrid med den for midlet anerkendt dosering, og hvilken sag blev henlagt. Landbrugsministeriet bemærkede for så vidt angår den ældre sag, som blev henlagt, at det pågældende firma ikke havde anført anerkendelsen på etiketter eller i reklamebrochurer etc., hvorfor forholdet ikke ansås for at være omfattet af regler for afprøvning ved statens forsøgsvirksomhed, men at landbrugsministeriet overvejede at ændre denne bestemmelse, således at det påbydes, at anerkendelsens tekst altid skal anføres på etiketten, såfremt midlet anbefales mod andre angreb eller på anden måde end omfattet af anerkendelsen. Landbrugsministeriet meddelte endvidere, at der er fast praksis for, at urigtig angivelse af, at et middel er ankerkendt

mod en sygdom, afgøres med en bøde på ikke under 500 kroner, og at man under hensyn hertil ikke så sig i stand til at nedsætte den selskabet pålagte bøde.

Et til fareklasse C henhørende bekæmpelsesmiddel blev solgt i blikdunke, forsynet med et skruelåg, som ikke sluttede tæt, således at bekæmpelsesmidlet ved transport kunne skvulpe ud gennem tillukningen. Landbrugsministeriet meddelte fabrikanten en advarsel med bemærkning, at han i gentagelsestilfælde måtte regne med, at der blev pålagt ham en bøde.

Et firma havde i strid med de virkelige forhold angivet på etiketten til et parationholdigt bekæmpelsesmiddel, at dette var anerkendt af statens forsøgsvirksomhed i plantekultur til sprøjtning mod spindemider. Firmaet fremhævede, at etiketten var godkendt af landbrugsministeriets giftnævn, og at den havde været forelagt kemikaliekontrollen, således at myndighederne bar ansvaret for, at den urigtige angivelse forefandtes. Giftnævnet havde ved godkendelsen af etiketten som sædvanlig meddelt, at godkendelsen alene vedrørte bestemmelserne i bekendtgørelsens §§ 15-17, og at der ikke var taget stilling til bekendtgørelsens øvrige bestemmelser. Da kemikaliekontrollen modtog 1. korrektur fra landbrugsministeriets giftnævn til gennemsyn, forelå anerkendelseslisten for 1957 endnu ikke, og i listen for 1956 var midlet anerkendt mod spindemider. Statens planteavludsvalg oplyste, at den ændrede anerkendelse af statens plantepatologiske forsøg var meddelt firmaet med en skrivelse af 20. dec. 1956, således at anerkendelsens ordlyd var firmaet bekendt på et så tidligt tidspunkt, at ændringen kunne have været foretaget allerede på etikettens 1. korrektur. Kemikaliekontrollen måtte derfor holde for, at firmaet, som i årene 1957-1959 havde benyttet sig af den urigtige angivelse af, at midlet var anerkendt mod spindemider, havde gjort sig skyldig i grov uagtsomhed. Landbrugsministeriet pålagde firmaet en bøde på 500 kroner.

Et kobberholdigt bekæmpelsesmiddel blev forhandlet i en pakningsstørrelse, til hvilken landbrugsministeriets giftnævn ikke havde godkendt etikette, og emballagen bestod af plastiksække af en så tynd kvalitet, at pakningerne gik itu, når de blev løftet i toppen. Firmaet forklarede, at man ikke havde været vidende om, at plastiksækkene var for tynde, og firmaet havde givet sit lager

instruktioner om afpakning i plastikforede papirsække, hvilket på lageret var blevet misforstået som plastiksække. Firmaet blev pålagt en bøde på 200 kroner.

Hos en repræsentant forefandttes en pakning af et bekæmpelsesmiddel, som var forsynet med en etikette, der ikke var godkendt af landbrugsministeriets giftnavn. Etiketten, som var godkendt til et sprøjtepulver, var ændret ved overklistring med en maskinskreven papirlap, således at sprøjtepulver var ændret til emulsion. Firmaet oplyste, at pakningen var leveret et selskab til forsøgsformål uden beregning til brug i en plantage, som var stærkt angrebet, men at varen aldrig nåede at komme i forsøg og skulle have været returneret ved lejlighed. Firmaet hævdede endvidere, at advarselsteksten på sprøjtepulveret og emulsionen var identiske. Dette var urigtigt, idet blandt andet sprøjtefristen for de to midler var meget forskellig. Landbrugsministeriet meddelte firmaet en advarsel med bemærkning, at fremtidige overtrædelser af denne art ville medføre bødepålæg.

Et selskab anmodede landbrugsministeriet om tilladelse til at forhandle et kobberholdigt bekæmpelsesmiddel med angivelse af, at midlet også er egnet til at modvirke kobbermangel, idet selskabet henviste til nogle forsøg omtalt i »Beretning og fællesforsøg i landbo- og husmandsforeningerne«. Spørgsmålet blev forelagt landbrugsministeriets tilsynsudvalg vedrørende handel med gødningsstoffer og grundforbedringsmidler, som udtalte, at de forsøg, hvortil der henvises i selskabets skrivelse, er udført med kobberoksyklorid, og ikke med selskabets middel, således at der derfor ikke foreligger noget direkte bevis for, at midlet har en virkning over for kobbermangel. Selv om man turde slutte, at midlet har en kobbervirkning, ville det efter tilsynsudvalgets opfattelse ikke være heldigt, om midlet kunne udbydes som et kobbermiddel til anvendelse i landbruget. Midlet er først og fremmest et middel til bekæmpelse af plantesygdomme, anerkendt mod æbleskurv, kartoffelskimmel og selleri-bladpletsyge, og kobbermidler anvendes i landbruget væsentligst til kornafgrøder, hvor midlets sygdomsvirkende egenskaber ingen rolle spiller. Det vil til bekæmpelse af kobbermangel hos landbrugets kulturplanter være urimeligt at anvende et middel mod plantesygdomme, idet der kan anvendes andre og billigere midler. Tilsynsudvalget kun-

ne derfor ikke anbefale, at midlet udbydes som et middel mod kobbermangel. Med henvisning hertil meddelte landbrugsministeriet, at man ikke havde fundet grundlag for at give selskabet tilladelse til at sælge midlet med angivelse af dets virkning mod kobbermangel.

Et firma, som havde fået klassificeret en række bekæmpelsesmidler, havde kun ansøgt om og fået godkendelse af etiketter til en enkelt pakningsstørrelse af et enkelt af midlerne. Da beholdningen af disse godkendte etiketter var opbrugt, benyttede firmaet igen de forældede etiketter, som bl. a. var uden fareklasseangivelse og advarselstekst, ligesom alle de andre pakningsstørrelser og alle de andre bekæmpelsesmidler blev solgt med forældede etiketter for at få disse opbrugt. Firmaet, der var blevet pålagt en bøde på 500 kroner for disse overtrædelser, fortsatte med udlevering af bekæmpelsesmidlerne med de forældede etiketter og blev pålagt endnu en bøde på 500 kroner. Den ene af bøderne måtte slettes som uerholdelig.

En frøhandel solgte manganoversur kali i pakninger, som var forsynet med angivelse »H.P.K. (Hypermangansur kalic). Forhindrer orm i gulerødder«. Landbrugsministeriets giftnævn havde ikke godkendt etikette til midlet, som heller ikke var anmeldt til kemikaliekontrollen. Statens plantepatologiske forsøg udtalte i sagens anledning, at kaliumpermanganat må anses for uvirksomt mod »orm i gulerødder«. Frøhandelen, som i øvrigt var i besiddelse af landbrugsministeriets bekendtgørelse af 1. nov. 1954, erklærede at have solgt midlet i en lang årrække og at være uden kendskab til midlets virkemåde, idet midlet modtoges fra et andet firma, som også selv pakkede midlet i mindre pakninger. Vedkommende firma erklærede kun at sælge til apotekere og til omhandlede frøfirma, som blev pålagt en bøde på 300 kroner.

Et firma, som havde fået et kviksølvholdigt bekæmpelsesmiddel klassificeret, havde udleveret 13 kg af midlet etiketteret med gamle etiketter uden fareklasseangivelse, efter at fristen for salg af midlet i »gamle pakninger« var udløbet. Firmaet, som henviste til, at de ubetydelige salg ikke kunne dække afgiften til nye etiketter, kontrol m.m., blev pålagt en bøde på 100 kroner.

Et selskab forhandlede et insektbekæmpelsesmiddel i plasticposer, som ikke var tilstrækkeligt solide, således at en stor del

af poserne gik itu ved sammensmeltningen. Selskabet var af landbrugsministeriets giftnævn gjort opmærksom på, at en sådan risiko var forbundet med anvendelsen af denne emballeringsmåde, hvorfor nævnet havde henstillet til selskabet selv at foretage de nødvendige forsøg. Selskabet blev pålagt en bøde på 200 kroner.

Midler til bekæmpelse af møl, fluer, utøj m.m.

I detailhandelen forefandtes et mølbekæmpelsesmiddel, som forhandlede under et fantasinavn. Etiketten, som var med dansk, engelsk, fransk, hollandsk, norsk, spansk og svensk tekst, var ikke godkendt af landbrugsministeriets giftnævn, ligesom midlet ikke var anmeldt til kontrollen. Etiketten var ikke forsynet med importdato eller med importørens navn. På etiketten stod anført: »Selv om . . . har samme udseende som de gamle mølkugler, er der dog en stor forskel . . . kugler og tabletter fremstilles af ren paradiklorbenzol, et nyt kemikalie, der betragtes som et meget effektivt middel mod møl og dens larver. Læg nogle . . . i kufferter, klædeskabe og kasser og luk disse meget tæt, så er de hengemte klæder absolut beskyttet mod møl og andre skadelige insekter. Direkte berøring med tøjet bør undgås«. Da paradiklorbenzol gennem en lang årrække har været solgt her i landet som mølkugler og møltabletter, således at der ikke er tale om et nyt kemikalie, og da statens skadedyrlaboratorium anså den angivne dosis for alt for lille til at give en effektiv virkning, forelå der tillige misvisende tekst. Importøren oplyste, at man fra firmaets side ikke havde været klar over, at omtalte mangesprogede etikette var påklæbet ved modtagelsen fra den udenlandske leverandør. Importøren blev pålagt en bøde på 100 kroner.

Et selskab, som havde ansøgt giftnævnet om godkendelse af en etikette til et mølbekæmpelsesmiddel, havde fra nævnet fået meddelelse om, at etiketten ikke kunne godkendes, medmindre der blev foretaget visse ændringer. Selskabet havde mundtligt forhandlet med kontrollen om analysedeklarationen, og kontrollen havde ved samme lejlighed omtalt plomberingsspørgsmålet. Midlet blev bragt på markedet forsynet med den etikette, som giftnævnet havde nægtet at godkende, pakningerne var ikke forseglet,

og midlet var ikke anmeldt skriftligt til kontrollen, ligesom det heller ikke var bogført i afgiftsprotokollen. Selskabet oplyste, at etiketten mundtligt var godkendt af giftnævnet, men at nævnet ønskede visse ændringer, som selvfølgelig straks blev foretaget. Disse ændringer var dog ikke foretaget på de pakninger, som forefandtes af kontrollen i detailhandelen. Selskabet kunne ikke se at have modtaget kontrollens skriftlige bekræftelse angående mødet her. Fra kontrollens side var man af den formening, at selskabet bevidst søgte at omgå lovgivningen for at få de allerede inden ansøgning om godkendelse færdigtrykte etiketter anvendt. Selskabet blev pålagt en bøde på 300 kroner.

Nogle parationholdige fluestrimler, som skulle indeholde 1 gram paration pr. strimmel, indeholdt fra 0,4 til 1,4 gram pr. strimmel, og den indre emballage, som ikke var etiketteret, var ikke fastlimet til den ydre emballage, et krav, som landbrugsministeriets giftnævn havde stillet for at kunne godkende, at den indre emballage ikke blev etiketteret. Fabrikanten stod uforstående over for det svingende indhold af paration, medens undladelsen af etikettering af den indre emballage skyldtes sløseri fra det underordnede personales side, idet krukken med lim var løbet tom. Fabrikanten blev pålagt en bøde på 1.000 kroner under hensyntagen til, at landbrugsministeriet tidligere havde meddelt ham en advarsel, fordi den indre emballage ikke var etiketteret, samt havde meddelt ham, at hans ansøgning om dispensation fra etikettering af den indre emballage ikke kunne imødekommes.

Nogle parationholdige fluestrimler blev forhandlet i dobbelt salgsemballage uden etikettering af den indre emballage, som under fremstillingen var blevet limet til salgskartonen med en lim, som imidlertid ikke bandt, når limen tørrede ind. Den indre emballage (en cellofanpose) benyttedes for at undgå, at parationen opsugedes i og gennemsivede den ydre emballage. Under henvisning hertil og til, at fastklæbningen af den indre emballage var arbejdskrævende, anmodede selskabet giftnævnet om dispensation for at klæbe den uetiketterede cellonfanpose til kartonen. Nævnet svarede selskabet, at landbrugsministeriet har anset parationholdige fluestrimler i emballageformer, der svarer til den af selskabet ønskede, for at være emballeret i dobbelt salgsemballage, og at nævnet af hensyn til konsekvenserne ikke kunne

imødekomme det ansøgte. Selskabet blev pålagt en bøde på 200 kroner.

Nogle parationholdige fluestrimler, som skulle indeholde 5 og 10 gram paration pr. strimmel, indeholdt 6 og 12 gram, og en strimmel, som skulle indeholde 10 gram, indeholdt kun 7 gram. Fabrikanten oplyste, at overskridelserne skyldtes, at fabrikkens formand, som havde forestået fremstillingen af strimlerne årene igennem, havde ligget på sygehus hele sæsonen, således at næstformanden havde måttet forestå fremstillingen. Der blev meddelt fabrikanten en advarsel med bemærkning, at han i gentagelsestilfælde udsatte sig for bødeansvar.

Et fluebekæmpelsesmiddel med indhold af pyretrin indeholdt kun omkring halvdelen af den deklarerede mængde. Fabriken, som i øvrigt stod uforstående over for det lave indhold, anmodede om at få tilsendt en prøve af de omtalte partier til analyse. Ved disse analyser viste der sig overensstemmelse mellem kontrollens og fabrikkens analyseresultater. Fabriken blev pålagt en bøde på 3.000 kroner.

Et insektbekæmpelsesmiddel med indhold af dieldrin indeholdt fra ca. 30 til ca. 45 pct. for lidt dieldrin. Firmaet udtalte i sagens anledning, at en konstant fejl syntes at gøre sig gældende i de nævnte partier, samt at det på nuværende tidspunkt ikke havde været muligt at finde frem til den. Firmaet blev pålagt en bøde på 3.000 kroner.

Hos en købmand forefandt et insektbekæmpelsesmiddel med indhold af lindan, pyretrin og piperonylbutoxyd. Midlet anbefalede mod insekter i bagerier, konditorier, mejerier, slagterier m.m. Giftnævnet havde meddelt fabrikanten, at etiketten ikke kunne godkendes, idet nævnet ikke tillod anvendelsen af lindan i bagerier og konditorier. Midlet indeholdt endvidere kun $\frac{1}{5}$ af den deklarerede mængde lindan. Til politirapporten oplyste fabrikanten, at han ved overtagelsen af fabrikationen var blevet snydt, idet fabrikkens kundelister intet havde med virkeligheden at gøre, at han ikke havde ansøgt om godkendelse af etikette, da han ikke havde pengemidler til at foretage en effektiv agitation for salg af midlet, og at det havde været hans agt helt at ophøre med fremstilling af midlet, men da så et firma havde anmodet ham om at levere nogle flasker, havde han gjort det i den tro, at et så

lille kvantum ikke skulle anmeldes. Han erkendte overtrædelsen. Firmaet, som havde bestilt midlet, og som havde forsynet flaskerne med en kapsel, på hvilken stod »Dansk vanilleprodukt«, kunne ikke erkende at have overtrådt bekendtgørelsen og benægtede specielt at have kendskab til, at giftnævnet ikke tillod anvendelse af lindan i bagerier, som i øvrigt var firmaets kundekreds. Firmaet blev pålagt en bøde på 300 kroner for forhandling af et bekæmpelsesmiddel, uden at det af landbrugsministeriets giftnævn var blevet henført til fareklasse, og uden at nævnet havde godkendt etikette og brugsanvisning, ligesom firmaet havde undladt anmeldelse af midlet til kemikaliekontrollen, idet det var firmaet, som havde bragt midlet på markedet.

Et bekæmpelsesmiddel mod møl, fluer, myrer, lopper, væggelus, kakerlaker, biller, ørentviste og andet kryb blev forhandlet forsynet med en etikette, som ikke havde opnået at få godkendelse fra landbrugsministeriets giftnævn. Midlet var ikke anmeldt til kemikaliekontrollen. På pakningerne stod anført, at mølæg dræbes, medens det først er larverne, som dræbes. På pakningerne stod endvidere anført, at midlet var anerkendt af statens skadedyrlaboratorium, medens det virkelige forhold var, at selskabet uden tilladelse fra skadedyrlaboratoriet havde ændret midlets navn, hvilken navneændring skadedyrlaboratoriet i øvrigt ikke kunne tiltræde. Selskabet havde anvendt 8.000 etiketter, som ikke var forsynet med fareklasseangivelse eller med den advarsels-tekst, som giftnævnet havde krævet. Selskabet erkendte overtrædelserne under påberåbelse af ukendskab til bestemmelserne uanset, at selskabet fra kontrollen havde fået bekendtgørelserne tilsendt og uanset, at selskabet lå i brevveksling med giftnævnet om godkendelse af etikette og brugsanvisning. Selskabet blev pålagt en bøde på 1.000 kroner.

Et bekæmpelsesmiddel mod utøj på fjerkræ og hunde, som skulle indeholde 0,5 pct. lindan, indeholdt kun 0,35 pct. Selskabet oplyste, at der fra selskabets side ingen tvivl var om, at hele partiet, som udgjorde 30 kg, havde indeholdt den deklarerede mængde, således at underindholdet i den udtagne prøve måtte skyldes utilstrækkelig blanding, samt at underindholdet ikke kunne skyldes besvigelseshensigt, idet mankoen i partiet i penge kun androg kr. 1,80. Medens kontrollen var enig med selskabet i, at der ikke

kunne foreligge besvigelseshensigt, var kontrollen derimod af den formening, at partiet var blandet tilstrækkeligt godt, idet 3 prøver fra den udtagne pakning på 250 gram gav upåklageligt sammenfaldende analyseresultater, men sikkerhed herfor kunne ikke opnås, idet det ikke var muligt at finde andre pakninger med samme fabriktionsnummer. Selskabet blev pålagt en bøde på 250 kroner.

Et bekæmpelsesmiddel mod hønsehus, som skulle indeholde 1 pct. lindan, indeholdt kun 0,55 pct. Midlet forefandtes etiketteret med gamle etiketter uden fareklasseangivelse over et halvt år efter tidsfristens udløb. Fabrikanten tilsendte kemikaliekontrollen en prøve af midlet, som skulle stamme fra samme fabriktionsparti, idet det var forsynet med samme fabriktionsnummer. Kontrollen måtte meddele fabrikanten, at fabriktionsnummeret måtte være forkert anført, dels fordi den tilsendte prøve indeholdt den deklarerede mængde lindan, og dels fordi den underlødige prøve var af en betydelig mørkere farve end den prøve, som var tilsendt kontrollen, hvilket blev påvist kolorimetrisk. Fabrikanten oplyste, at der ialt kun var solgt 300 ml. af den underlødige vare. Fabrikanten blev pålagt en bøde på 200 kroner.

Et thalliumsulfatholdigt bekæmpelsesmiddel mod mosegrise bestående af imprægneret majs blev af fabrikanten benyttet til erhvervsmæssig bekæmpelse for andre, forinden giftnævnet havde godkendt etikette og brugsanvisning til præparatet. Fabrikanten havde udleveret 3 sække à ca. 25 kg til en vejmand, idet han havde beordret vejmanden til at hensætte sækkene, som var ganske utiketterede, tre forskellige steder ved offentlig vej, idet han gav ordre til, at sækkene skulle hensættes bag bropiller, således at de ikke var synlige for trafikanterne i kørselsretningen. Han nåede ikke at udlægge giften fra mere end to sække og mente, at den sidste sæk godt kunne henstå natten over, idet han mente, at det var udelukket, at nogen skulle finde sækken. Da han den næste formiddag ville hente sækken, var den borte. Han foretog en eftersøgning i den nærmeste omegn, men da han ikke kunne finde den, foretog han anmeldelse til politiet. Sækken blev efterlyst i radioavisen, og den kom først til veje sent på aftenen, idet den var blevet observeret af en dame. Fabrikanten indrømmede overtrædelserne med bemærkning, at han ved samtale med kemikaliekontrollen havde fået det indtryk, at mærkning af sækken

var uforholdsmæssig, når giften blev anvendt af ham selv. Kemikaliekontrollen havde imidlertid tværtimod advaret fabrikanten mod at begynde med anvendelse af giften, forinden giftnævnet havde godkendt etikette og brugsanvisning. Der blev rejst tiltale mod fabrikanten for overtrædelse af ansvarsparagraffen, idet der blev nedlagt påstand om at søge fabrikanten pålagt en bøde på ikke under 200 kroner. Ved indstillingen om bødekravet tog landbrugsministeriet hensyn til, dels at de omhandlede overtrædelser måtte anses for grove, idet giftmajsen af landbrugsministeriets giftnævn var henført til fareklasse A, dels til at en bøde af den anførte størrelse efter det om fabrikantens økonomiske forhold oplyste formentlig ville være tilstrækkelig følelig. Sagen blev afsluttet med, at fabrikanten blev pålagt den nævnte bøde.

En fabrikant, som havde opnået giftnævnets tilladelse til at anvende et restoplæg på ca. 500 stk. etiketter til et bekæmpelsesmiddel mod utøj på husdyr til trods for, at etiketten ikke fuldt ud opfyldte de fra nævnet stillede vilkår for godkendelse, idet dispensationen dog kun gjaldt for salg (udlevering) i 1959, havde i 1960 fremstillet et nyt fabrikationsparti med de mangelfulde etiketter. Fabrikanten udtalte, at han for stærkt havde hæftet sig ved, at giftnævnet i dispensationen havde anført, at nævnet ville advisere ham om udløbet af godkendelsen. Det virkelige forhold var, at giftnævnet forbeholdt sig ret til tilbagekaldelse af tilladelsen inden udløbet af 1959, hvilken ret nævnet imidlertid ikke benyttede sig af, og fabrikanten blev pålagt en bøde på 200 kr. Fabrikanten beklagede sig over den ham pålagte bøde, idet han hævdede, at han lige så godt kunne have fremstillet partiet i 1959, at der kun var tale om formelle fejl, samt at han fra nævnets side ikke havde modtaget tilbagekaldelse inden udløbet af 1959. Landbrugsministeriet bemærkede, at giftnævnet intet havde udtalt om, at man ville advisere ham inden udløbet af kalenderåret 1959, og at der var fast praksis for, at bøder på mindst 200 kr. pålægges, når der anvendes en etikette, som giftnævnet kun har tilladt anvendt indtil et nærmere angivet tidspunkt, hvorfor ministeriet måtte fastholde den trufne afgørelse.

En købmand importerede og forhandlede 2 bekæmpelsesmidler mod insekter, herunder mod utøj på husdyr. Midlerne var kun forsynet med tysk tekst. Købmanden havde importeret midlerne

i årene 1955-59 uden at have ansøgt landbrugsministeriets gift-nævn om godkendelse af en etikette og brugsanvisning og uden at anmelde midlerne til kemikaliekontrollen. Midlerne, som indeholdt lindan, ville ikke, således som den tyske tekst angav, kunne godkendes til vask af malkekvæg på grund af faren for, at en del lindan optages i organismen og udskilles med mælken, hvorfor en godkendelse af etiketterne ville have været betinget af, at etiketterne indeholdt tydelig påskrift om, at midlerne ikke må anvendes til malkekvæg. Købmanden erkendte overtrædelserne men påberåbte sig ukendskab til lovgivningen. Købmanden blev pålagt en bøde på 200 kr., ligesom det blev pålagt ham at betale den afgift, som påhviler fabrikanter og importører af bekæmpelsesmidler, hvilken afgift beløb sig til kr. 569,57.

Detailhandelens salg af bekæmpelsesmidler

Kemikaliekontrollen har i finansåret 1959-60 kontrolleret 2410 forretninger fordelt over 31 politikredse. 19 sager blev afgjort med en advarsel og 337 med bøder.

En købmand opbevarede på sit lagerloft 2 brudte 10 kg pakninger Bladanpudder. Købmanden, som kun tog giften hjem i pakninger af 10 og 25 kg, forklarede, at pakningerne var til privat brug i hans og naboens have, men da privatlejligheden var under ombygning, havde han anbragt de brudte pakninger på lagerloftet og uden for giftskab, idet dette ikke måtte indeholde brudte pakninger. Købmanden oplyste endvidere, at det loft, som benyttedes i privatlejligheden, ikke kunne aflåses, samt at han havde børn. Sagen, som blev indbragt for domstolene, blev afsluttet med, at købmanden vedtog en bøde på 200 kroner.

En brugsforening, som i 1957 havde betalt en bøde på 150 kroner for opbevaring af en brudt pakning ukrudtsbekæmpelsesmiddel, opbevarede nu en brudt pakning på 100 liter. Brugsforeningen, som i mellemtiden havde skiftet bestyrer, blev ved formanden idømt en bøde på 300 kroner.

En brugsforening, som i 1957 havde betalt en bøde på 200 kroner for opbevaring af en brudt pakning bekæmpelsesmiddel opbevarede i sin gård en brudt pakning ukrudtsbekæmpelsesmid-

del på 100 kg, og 3×25 liter paration opbevarede uden for giftskab. Uddeleren forklarede, at den omtrent tømte tromle ukrudtsmiddel var modtaget retur fra en kunde. Brugsforeningen blev idømt en bøde på 300 kroner.

I en købmands giftskab opbevarede en Cognac-flaske, som var forsynet med originaletiketterne Chateau Gibeau Cognac, resterne af det danske toldvæsens banderole, samt et mærkat med en dansk købmands navn. Flasken indeholdt en uklar, vandig vædske, som ved analyse her viste et indhold på 0,08 pct. paration. Købmanden havde overtalt en arbejdsmand ved en maskinstation til at fylde Cognac-flasken med sprøjtevædsken til trods for, at arbejdsmanden havde gjort købmanden opmærksom på, at omhældningen var ulovlig. Sprøjtevædsken skulle have været brugt i købmandens have til sprøjtning af kål m.m., som var hårdt angrebet af utøj og larver, men grundet på dårligt vejr til sprøjtning fik han ikke brugt sprøjtevædsken og glemte, at flasken, som ikke var forsynet med nogen angivelse af indholdet, stod i giftskabet. Landbrugsministeriet anmodede politimesteren om at rejse tiltale såvel mod traktorføreren som mod købmanden og om at søge dem idømt en bøde hver på ikke under 400 kroner, da de begge gennem deres erhverv måtte forventes at have et særligt kendskab til parations farlighed og derfor efter ministeriets skøn havde handlet groft uforsvarligt ved omhældning af giftstoffet på en flaske, der endog angaves at indeholde et til fortæring bestemt nydelsesmiddel. De blev hver især idømt en bøde på 300 kroner.

En købmand, som i 1957 vedtog en bøde på 100 kroner for salg af giftige bekæmpelsesmidler uden at have giftskab eller forhandlertilladelse, forhandlede nu igen gifte uden at have tilladelse, ligesom der i hans uaflåede giftskab fandtes en brudt og delvis tømt pakning med parationholdige fluestrimler. Købmanden blev idømt en bøde på 300 kroner.

En konsulent, som havde opnået politimesterens tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A og B, opbevarede i sit giftskab åbnede pakninger af bekæmpelsesmidler i fareklasse C, beregnet til eget brug. Giftskabet, som ikke var aflåset, var anbragt i garagen, hvis dør stod åben, således at enhver kunne gå der ind. På garagens gulv var anbragt 1 og 5 liters pakninger med tiosfosforesterholdige midler. Den på gulvet anbragte

gift var hensat til afhentning af en forbruger. Konsulenten blev pålagt en bøde på 200 kroner.

Et selskab, som havde opnået politimesterens tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A, opbevarede brudte og delvis tømte pakninger hormonmidler og paration. Selskabet indkøbte kun større pakninger, f.eks. paration à 5 liter og derover og hormonmidler à 100 liter. Selskabet oplyste, at man ikke havde været klar over, at det var ulovligt at udstykke, når det skete i originale beholdere til trods for, at A B tilladelsen bl.a. er gjort betinget af, at forhandleren ikke har brudte pakninger med bekæmpelsesmidler på lager. Selskabet blev pålagt en bøde på 500 kroner.

Et andelsmejeri, som fordelte et fluebekæmpelsesmiddel i fareklasse B uden at have opnået politimesterens tilladelse til forhandling, hvilken tilladelse andelsmejeriet i øvrigt ikke kan få, erkendte at have overtrådt bestemmelserne men mente, at det måtte være firmaet, hvor man havde indkøbt giften, som havde ansvaret. Andelsmejeriet blev pålagt en bøde på 100 kroner.

Ved siden af giftskabet opbevarede en brugsforening en brudt pakning parationholdige fluestrimler, i hvilken forefandtes ca. 224 fluestrimler fordelt på 3 plasticposer mærket »F.D.B. cirkelkaffe fra brugsen«, idet plasticposerne i øvrigt ikke var forsynet med nogen som helst anden angivelse. Det oplystes, at brugsforeningen havde haft en mand, som ophængte fluestrimler hos landmænd, og da denne mand havde taget plads som fodermester og ikke havde opbrugt alle de strimler, som var udleveret ham i kaffeposerne, var de blevet returneret til brugsforeningen. Landbrugsministeriet anmodede politimesteren om at rejse tiltale mod brugsforeningen, idet landbrugsministeriet udtalte, at brugsforeningen ved udstykningen og opbevaringen havde tilsidesat den forsigtighed og agtpågivenhed, som må kræves ved omgangen med giftige bekæmpelsesmidler, og landbrugsministeriet måtte betragte forhold, hvorved bekæmpelsesmidler uden advarsler af nogen art kan komme uvedkommende i hænde, som alvorlige forseelser. Brugsforeningen ved dennes formand vedtog i retten den af landbrugsministeriet foreslåede bøde på 500 kroner.

I en brugsforenings giftskab forefandtes 2×5 liter paration 35 pct. i runde blikdunke, som ikke var plomberet, og som ikke var

forsynet med originaletikette. Dunkene var forsynet med en hvid etikette med blækantegning »Paration Gift«. Under denne etikette og tydeligt læseligt gennem denne forefandtes en anden etikette med ordene: »F.D.B. Terpent. Fortyndingsmiddel til alle malerverker på oliebasis og syntetisk basis.« På dunkenes øverste vandrette flade forefandtes gift, som ved analyse her svarede til 0,35 og 1,5 g 35 pct. paration. Uddeleren forklarede, at han havde fundet dunkene uettikeret i sin garage, og da han vidste, at de måtte tilhøre en gårdejer, som sprøjtede erhvervs-mæssigt, og som havde fået lov til at henstille giften på brugsforeningens grund, havde han etiketteret dunkene. Gårdejeren benægtede, at han havde omhældt giften på nævnte dunke, men forklarede, at han havde henstillet en 100 liter original, omtrent tømt tromle på brugsforeningens grund, hvorefter han havde glemt at afhente tromlen. Uddeleren erindrede nu, at han havde fundet tromlen, og at han havde omhældt giften på dunkene for at kunne opbevare dem i sit giftskab. Gårdejeren havde overtrådt bekendtgørelsens ansvarsparagraf ved at henstille tromlen uden tilsyn på brugsforeningens grund, således at enhver – herunder især børn – kunne få adgang til dens farlige indhold, hvorved han havde tilsidesat den agtpågivenhed, der må udvises ved omgang med giftige bekæmpelsesmidler. Brugsforeningen havde overtrådt forhandlingsreglerne, idet uddeleren havde opbevaret parationen i dunke, der oprindelig var beregnet til et andet formål, og idet dunkene ikke som påbudt var forseglede eller forsynet med godkendt etikette, samt ved at have foretaget omhældningen fra den originale tromle på en sådan måde, at en del af giftstoffet løb ud på dunkenes åbne overflade. Landbrugsministeriet anmodede politimesteren om at rejse tiltale mod brugsforeningen og gårdejeren og om at søge dem hver pålagt en bøde på ikke under 500 kroner.

En købmand, som i 1955 var blevet pålagt en bøde på 100 kroner bl.a. for at have opbevaret en brudt og delvis tømt pakning parationholdige fluestrimler i et uaflåset skab, opbevarede nu den samme brudte pakning fluestrimler sammen med ubrudte originalpakninger i en papkasse. Købmanden vedtog i retten en bøde på 200 kroner.

I et uaflåset klædeskab på et lagerloft opbevarede en købmand

2 åbnede og delvis tømte pakninger af et pudder henhørende til fareklasse A og et henhørende til fareklasse C. Købmanden blev pålagt en bøde på 300 kroner.

Et frugtlager, som havde opnået tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A og B, opbevarede i sit giftrum 3 pakninger af et bekæmpelsesmiddel henhørende til fareklasse C i brune, uetiketterede og uforseglede poser, hvoraf den ene med blyant var mærket »10 kg«, medens der på de 2 andre ikke stod noget. Frugtlageret havde indkøbt bekæmpelsesmidlet i en frøavl- og frøhandel, som havde leveret midlerne i de forefundne pakninger. Da bekendtgørelsen pålægger samtlige handelsled ansvaret for, at bekæmpelsesmidlerne kun forhandles i ubrudt originalpakning, blev frugtlageret pålagt en bøde på 100 kroner og frøavl- og frøhandelen en bøde på 300 kroner.

Overtrædelse af ansvarsbestemmelserne

En arbejdsmand, som kørte som traktorfører for en husmandsforening, havde henstillet en dunk med paration og et litermål, som benyttedes til afmåling af giften, ved hjørnet af kostalden på gårdspladsen tilhørende den gård, for hvilken husmandsforeningen foretog sprøjtning. Gårdejerens 2-årige søn fik fat i litermålet og førte det ifølge forklaring af gårdejerens 4-årige datter til munden, således at han pådrog sig en alvorlig forgiftning og måtte køres på hospitalet. Arbejdsmanden havde ved ankomsten til gården vist gårdejerens 2 små piger, som ikke var over 5 år, hen til dunken og havde sagt til dem: »Kan I nu blive fra det, ellers kommer I til at se sådan ud som på det billede der«, idet han havde vist dem dødningehovedmærket på dunken. Arbejdsmanden erkendte overtrædelsen men undskyldte sig med, at han havde spurgt gårdejerens hustru, om han måtte henstille dunken med sprøjtevædsken og litermålet ved hjørnet af kostalden, hvortil hun svarede, at det kunne der jo ikke ske noget ved. Arbejdsmanden blev idømt en bøde på 150 kroner, idet der i dommen udtaltes, at der ikke kan herske nogen tvivl om, at det påhviler den, som sprøjter med gifte, at opbevare disse således, at uvedkommende ikke kan få adgang til giften og de redskaber, den kommer i berøring med, og at det må fastslås, at tiltalte ved

sin handlemåde endog på en ejendom, hvor der fandtes små børn, har opbevaret giften på uforsvarlig måde.

En frugtavler, som i 10 år havde udført sprøjtning for en landboforening, og som i 8 år havde sprøjtet med paration, havde under indkørsel til en gårdsplads spildt 5-6 liter 35 pct. paration tæt ved en brønd, idet den blikdunk, i hvilken giften opbevaredes, var væltet. Giftstoffet blev transporteret på en påhængsvogn efter en traktor, idet slangen, som blev benyttet ved sprøjtning, var viklet om dunken, som i øvrigt ikke var tilstrækkeligt sikret mod at vælte ved fastbinding eller andre foranstaltninger. Ca. 5 liter gift flød ud på gårdspladsen i en stribe på ca. 10 meter og ca. 1 meter fra brønden. Frugtavleren havde tildækket striben med sand og havde derefter forladt gården uden at foretage sig noget til forhindring af, at giften kunne forvolde ulykker på mennesker eller husdyr. Frugtavleren forklarede, at dunken med giften var højere end sædvanligt og kun forsynet med en tynd korkprop, og at det aldrig tidligere var sket, at en dunk var væltet, samt at han regnede med at giftvirkningen ville forsvinde i løbet af 10-14 dage, hvorfor han mente det forsvarligt kun at tildække med sand. Der blev rejst tiltale mod frugtavleren for uforsvarlig omgang med gift, og han blev idømt en bøde på 350 kroner, idet der i dommen udtaltes, at det findes godtgjort, at tiltalte ved at undlade at foretage sig noget effektivt til forhindring af, at giften kunne forvolde ulykker på mennesker eller husdyr, har overtrådt bestemmelserne om, at enhver, der er i besiddelse af giften, ved opbevaring og anvendelse af midlerne skal udvise fornøden forsigtighed og agtpågivenhed og skal omgås midlerne på en sådan måde, at de ikke volder skade på mennesker og husdyr.

En gårdejer, som foretog sprøjtning med paration for en haveforening, havde anbragt dunken på bagagebæreren på den traktor, hvormed sprøjningen udførtes. Under kørslen væltede dunken til trods for, at der havde været slået et reb om den, og da propen samtidig blev slået af, spildtes 5-6 liter af indholdet i en stribe på ca. 500 m på den asfalterede vej bl. a. på en strækning igennem bymæssig bebyggelse. Der blev rejst tiltale mod gård ejeren, idet han, ved ikke at have fastbundet dunken forsvarligt, havde undladt at udvise fornøden forsigtighed og agtpågivenhed, og han vedtog en bøde på 300 kroner.

På en uindhegnet mark havde en traktorentreprenør opbevaret en del tom emballage (blikdunke og flasker), som havde indeholdt bekæmpelsesmidler i fareklasse A. Der blev rejst tiltale mod traktorentreprenøren for at have henstillet emballagen uden tilsyn på en uindhegnet mark, således at enhver – herunder især børn – kunne få adgang til emballagen, og han vedtog en bøde på 100 kroner.

På en landevej og frit tilgængeligt for uvedkommende fandtes en 100 liter tromle med et DNOC-holdigt ukrudtsbekæmpelsesmiddel. Tromlen var i den store midterspuns forsynet med en håndpumpe. Ved henvendelse på det nærmeste husmandsbrug fortalte indehaveren kontrollen, at tromlen tilhørte hans søn, som drev en maskinstation, og tromlen var lettere tilgængelig ved påfyldning af sprøjten, når tromlen lå ved landevejen. Til politirapporten forklarede maskinstationen, at man ved indkøb havde fået leveret et større parti end bestilt, at sprøjten ikke blev fyldt ved tromlen, men at maskinstationen ved modtagelsen af tromlen havde omhældt giften på 5 tomme 20 liters kanistre, hvorefter tromlen var blevet rensat ved skyldning med vand. Der blev rejst tiltale mod maskinstationen, fordi forbrugeren ikke havde opbevaret giften i den originale emballage, i hvilken den var modtaget, og fordi den originale emballage var henstillet uden tilsyn, således at uvedkommende – herunder især børn – kunne få adgang til den, og maskinstationen vedtog en bøde på 60 kroner.

En mor henvendte sig på en politistation og forespurgte, om man på en arbejdsplads lovligt kan beordre en dreng på under 15 år til at arbejde med giftstoffer, herunder Bladan. Drengen, som var ansat på en forsøgsgård, havde gentagne gange været beordret til at arbejde med pudring og sprøjtning af planter med forskellige bekæmpelsesmidler i fareklasse A. Første gang var han blevet instrueret om arbejdsmåden og beskyttelsesforanstaltningerne, de øvrige gange havde han fået udleveret nøglen til giftkammeret og var blevet henvist til at hente giften og i øvrigt foretage arbejdet på egen hånd. Det var blevet meddelt, at han selv skulle sørge for at skaffe sig handsker udleveret, men det eneste par, der fandtes på gården, var dårlige og gav ingen beskyttelse, ligesom maske og skærm ikke fandtes. Forsøgslederen erkendte i det store og hele drengens fremstilling af forholdene og

erkendte, at gården i 1959 ikke havde anvendt masker til beskyttelse af åndedrætsorganerne, idet man havde erfaring for, at medhjælperne ikke benyttede disse, da anvendelse af masker medførte ubehag og besværligheder under arbejdet, og man havde ringe tiltro til effektiv beskyttelsesevne. Landbrugsministeriets giftnævn, som fik forelagt sagen, udtalte, at der efter nævnets opfattelse burde meddeles forsøgsgården en advarsel for den stedfundne overtrædelse af ansvarsparagraffen og bemærkede i øvrigt, at nævnte mente, at aldersgrænsen for børn, der må beskæftiges med blanding, sprøjtning og pudring med bekæmpelsesmidler i fareklasse X, A og B, bør søges ændret til 16 år, et spørgsmål, som det er nævnet bekendt, at det af landbrugsministeriet nedsatte udvalg til revision af bekæmpelsesmiddellovgivningen beskæftiger sig med. Der blev tildelt forsøgslederen en advarsel med tilføjelse, at der ved fremtidige overtrædelser af nævnte bestemmelser vil blive rejst tiltale.

En maskinstation havde i blæsevej (vindstyrke 3-4) sprøjtet en roemark med et parationholdigt bekæmpelsesmiddel. Roemarken grænsede op til en arbejdsmands jordbærearreal, fra hvilket den kun var adskilt ved en 40 cm bred græsrabat, og jordbærestykket stod umiddelbart foran indhøstning. Arbejdsmanden mente, at jordbærrene var blevet forurenede med sprøjtevædsken, hvorfor han havde ryddet stykket for jordbærplanter, idet han anså det for absolut livsfarligt at spise de sprøjtede jordbær. Et stykke med jordbær, som lå umiddelbart ved arbejdsmandens beboelseshus, havde han mærket med advarselstavle. På etiketten til paration står anført: »Sprøjtning må ikke finde sted senere end 2 uger før indhøstning. Dette gælder også oversprøjtede underkulturer og foderafgrøder. Indhøstede afgrøder må ikke behandles. Udføres arbejdet for anden person, skal dato for tidligste indhøstning meddeles denne.« Da giftnævnet tidligere havde udtalt, at i alle tilfælde, hvor der sker tilsmudsning af naboafgrøder med parationpræparater, må det påhvile den, der er ansvarlig for tilsmudsning, uopholdelig at gøre naboen bekendt hermed og med den nævnte frist for indhøstning, blev sagen fremsendt nævnet til udtalelse, og nævnet svarede, at under forudsætning af, at det godtgøres, at sprøjtevædsken har ramt jordbærrene, må sprøjteførerens forhold karakteriseres som uforsvarligt, og oversprøjtede

jordbær må ikke indhøstes de første 14 dage. Sprøjteføreren blev frifundet, idet der i dommens præmisser bl. a. anførtes, at da arbejdsmanden straks har været opmærksom på, at bærrerne som følge af formodet forgiftning ikke ville kunne spises, kan det ikke tilregnes tiltalte som strafbart forhold, at han ikke har gjort ham bekendt med tidligste dato for indhøstning. Det skal bemærkes, at sprøjteføreren under sagens behandling hævdede, at jordbærrerne efter sprøjtningen var tørre, medens arbejdsmanden hævdede, at de var våde, samt at der ikke forelå andre vidneudsagn, ligesom arbejdsmanden havde undladt at lade foretage analyse af jordbærplanterne til konstatering af, hvorvidt de var blevet tilsmudset med sprøjtevædsken.

En godsejer, som i foråret 1959 havde tilsæt med ærter i to omgange, havde fået ødelagt meget store dele af afgrøden, som var sået i anden omgang, af utallige duer. Han skød en del og hængte døde duer op for at skræmme andre og kunne derved skræmme de forholdsvis få skovduer bort, medens de tamme duer, der kom i flokke på flere hundrede, kun flyttede sig ca. 100 m, når han skød efter dem. Han blev klar over, at hele afgrøden ville blive ødelagt, og han strøede derfor ca. 200.000 ærtekerne, som var blandet med 15 liter Bladan og 10 liter vand, ud over den del af marken, hvor duerne navnlig holdt til. Allerede 1½ time efter fandt han 38 døde duer, og han mente, at han ialt har fundet 70-80 døde duer, hvorefter angrebet holdt op, formentlig fordi dueejerne holdt deres duer hjemme. Der blev rejst tiltale mod godsejeren for overtrædelse af bekæmpelsesmiddeloven og jagtloven. De samvirkende danske landboforeninger udtalte i en skrivelse til landbrugsministeriet: »Fra et landbrugssynspunkt må det betragtes som ganske utilstedeligt, at det akcepteres, at tamduer flyver frit omkring, da de, som i dette tilfælde har vist sig, er i stand til at anrette meget alvorlige skader på afgrøderne. De lovlige midler, f. eks. mark- og vejfredslovens bestemmelser om indfodring m. v., der i en sådan situation står til en landmands rådighed, synes ganske utilstrækkelige, hvor skader skal undgås. Endvidere gøres opmærksom på, at det i en sådan sag i praksis er umuligt for landmanden at gøre erstatningsansvar gældende overfor dueejerne. Samvirksomheden har ønsket at fremføre disse forhold overfor ministeriet og beder om, at man vil foran-

ledige dem taget i betragtning ved tiltalen af godsejer N. N. for lovovertrædelse og evt. bødeforlæg. Samvirksomheden agter senere at vende tilbage til det generelle i sagen for at udvirke, at vedkommende love revideres, så de bedre kommer til at stemme overens med nutidens forhold og de rimelige krav landmændene har på deres afgrøders beskyttelse.« Landbrugsministeriet udtalte i en skrivelse til politimesteren: »Landbrugsministeriet skal for sit vedkommende bemærke, at det af samvirksomheden anførte ikke giver landbrugsministeriet anledning til at ændre sin opfattelse af, at godsejer N. N. ved sin fornævnte adfærd har overtrådt de anførte lovbestemmelser.« Godsejeren blev ikendt en bøde på 800 kroner, idet der i domspræmisserne bl. a. udtaltes: »Det er ubestridt, at tiltalte ikke har haft landbrugsministeriets tilladelse, jfr. jagtlovens § 32, og at han ikke ved bekendtgørelse i dagblade eller ved opslag på stedet har givet advarsel om, at der var udlagt gift, hvorved bemærkes, at en advarsel til dueejerne kunne være sket ved annonce i dagbladene og formentlig ville have medført, at en del dueejere havde holdt deres duer hjemme. Der er derfor ikke sket advarsel til dueejerne, som i mark- og vejfredslovens § 14, stk. 2 foreskrevet. Men ganske bortset herfra må det antages, at drab af duerne kun måtte ske med lovlige midler, mens udlæggelse af gift må anses som en overtrædelse af lov nr. 113 af 13/4-54 § 4, stk. 1, hvorved bemærkes, at det efter det oplyste, ikke kan anses for ganske udelukket, at menneskers liv har været udsat for fare. Dommen blev stadfæstet af landsretten, som udtalte, at den af tiltalte påberåbte bestemmelse i mark- og vejfredslovens § 14 stk. 2, ikke kan fritage ham for ansvar, samt at det efter det for retten oplyste ikke med fornøden sikkerhed kan anses godtgjort, at den anvendte fremgangsmåde har været nødvendig til afværgelse af den truende skade, hvorfor retten ikke finder, at straffelovens § 14 kan finde anvendelse.

Rottelov og giftlov

Kontrollen har i finansåret 1959-60 besøgt 319 giftudlæggere bl. a. for at udtage prøver af rotteudryddelsesmidler til kontrolanalyse.

En fabrikant forhandlede et thalliumsulfatholdigt bekæmpelsesmiddel i en tubestørrelse, som indenrigsministeriet ikke havde

givet tilladelse til, idet det af ministeriet var blevet krævet, at omtalte vægtmængde blev forhandlet i dåser. Tuberne var ikke forsynet med advarselsetiketter af den krævede ordlyd, og tuberne var ikke forseglet. Fabrikanten vedtog en bøde på 300 kroner.

Samme fabrikant forhandlede et warfarinholdigt rotteudryddelsesmiddel i dobbelt salgsemballage uden at have forsynet den indre emballage med etikette, således at den indre emballage (en plastikpose) kunne tages ud af den ydre emballage og henstilles helt uetiketteret. Et warfarinholdigt rotteudryddelsesmiddel indeholdt 15 pct. mindre Warfarin, end angivet på pakningen, og et andet 24 pct. mindre. Politimesteren blev anmodet om at rejse tiltale mod fabrikanten og om at søge ham ikendt en bøde på mindst 300 kroner.

Et parti af et warfarinholdigt rotteudryddelsesmiddel indeholdt, ca. 14 pct. for lidt, og 1 parti af et andet ca. 20 pct. for lidt Warfarin. Fabrikanten vedtog en bøde på 200 kroner.

En materialhandel, som ikke havde amtets tilladelse til forhandling af de på giftlovens lister anførte gifte, forhandlede kloroform til et sygehus. Der blev ikke bogført salg i den autoriserede giftbog, og kun et enkelt indkøb var ført i denne. Forbrugeren underskrev ikke nogen rekvisitionsblanket forinden kloroformen blev udleveret, og rekvisitionsblanketterne skulle have været påtegnet af politiet forinden udleveringen. Der blev rejst tiltale mod materialisten.